

7/16375, 16376, 16377, 16378, 16379

**T.C.
DEVLET BAKANLIĞI**

SAYI : B.02.0.007/00. 1906
KONU :Yazılı Soru Önergeleri

22.12.2006

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)**

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 14.09.2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-24495 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR, Antalya Milletvekili Sayın Nail KAMACI ve Aydın Milletvekili Sayın Özlem ÇERÇİOĞLU'na (3 adet) ait yazılı soru önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 5 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 5 Yazı

**AYDIN MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖZLEM ÇERÇİOĞLU'NUN
7/16379 ESAS NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Türkiye'de Anne ölüm hızı çok yüksektir. (Yüz bin kişide 130 kişi) Avrupa'da yüz binde 10-15 civarında. Bebek ölüm oranlarımız çok yüksektir. (Bin bebekte 30 bebek) Avrupa'da binde 3-5. Komşumuz Irak'tan sonra en fazla bebek ölümleri ülkemizdedir. Her gün 120 bebek yaşamını yitirmektedir. Buna göre;

SORULAR:

- 1) Bakanlığınızca anne ve bebek ölümlerinin önlenmesine dönük hangi çalışmalar yapılmaktadır?
- 2) Bakanlığınızca, Anne ve bebek ölümlerinin azaltılması yönünde kadınlara dönük eğitim çalışmaları yapılmakta mıdır?
- 3) Kadının sağlıklı gebelik doğum ve sağlıklı çocuk sahibi olmasının önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik, hükümetinize önerdiğiniz tedbirler nelerdir?
- 4) Anne ve çocuk ölümlerine seyirci kalmayarak, Sağlık Bakanlığıyla yürüttüğünüz ortak proje var mıdır?

CEVAPLAR :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nce verilen cevaba göre;

SHÇEK Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet sunan Aile Danışma Merkezleri ve Toplum Merkezlerinde, kadınlara yönelik olarak uygulanan Anne Çocuk Eğitim Programı adı altındaki paket program içeriğinde yer alan Kadın Üreme Sağlığı Eğitimi ile Çocuk Yuvaları, Toplum Merkezleri ve Aile Danışma Merkezlerinde uygulanan Benim Ailem Programında gebelik döneminden başlayarak üreme sağlığı ve anne-bebek ölümlerini engelleyici bilgiler verilmektedir.

Toplum Merkezlerinde, hizmet sunulan dezavantajlı bölgelerdeki anne ve genç kızlara, üreme sağlığı ile ilgili bilgiler vermek için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta olup, kadın üreme sağlığı ve bebek sağlığı ile ilgili eğitim vermek üzere hekimlerle çalışılmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nce verilen cevaba göre;

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün amacı, ülkemizdeki sosyal sorunların tespiti ve çözümü ile Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılmasına yönelik ulusal ve uluslararası bilimsel araştırmalar yapmak veya yaptırmak, projeler geliştirmek, desteklemek, bunların uygulamaya konulmasını sağlamak ve aileye yönelik millî bir politikanın oluşmasına yardımcı olmaktır.

Anne ve bebek ölümlerinin önlenmesine ilişkin doğrudan olmamakla birlikte Kurumumuz tarafından 1991 yılında Aile Eğitimi Seti (20 kitap) yayınlanmıştır. Bu sette anne ve çocuk sağlığı başta olmak üzere aile sağlığına ilişkin konulara değinilmiş ve çocuk eğitimi konularına yer verilmiştir. Ayrıca anne ve bebek sağlığı konuları öncelikli olmak üzere hamilelikten ergenlik ve yaşlılığa kadar olan dönemle ilgili gerekli bilgilerin yer aldığı eğitim programı Hacettepe Üniversitesi ile işbirliği yapılarak Kurumumuz tarafından 1997 – 1998 yıllarında halka yönelik eğitim seminerleri şeklinde uygulanmıştır.

2004 yılında ise, 1991 yılında Aile Eğitimi Seti (20 kitap) olarak yayınlanan kitaplar Ailenin Sağlık Eğitimi ve Ailenin Çocuk Eğitimi olmak üzere iki cilt halinde güncellenerek yeniden yayınlanmıştır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nce verilen cevaba göre;

Kadın ve erkeklerin eşit fırsatlara ulaşmasını sağlamak amacıyla düzenlenmiş en önemli uluslararası insan hakları belgelerinden biri olan Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin, 12. maddesinde aile planlaması dahil sağlık hizmetlerinden kadın ve erkeğin eşit olarak yararlanması hususu ele alınmaktadır. Bilindiği üzere Türkiye anılan sözleşmeye 1985 yılında taraf olmuş ve sözleşme Ülkemizde 1986 yılında yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca Türkiye Pekin'de yapılan IV. Dünya Kadın Konferansı sonucunda kabul edilen belgeleri (Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı) çekincesiz kabul etmiştir. Pekin Eylem Platformu kadının ilerlemesi ve güçlendirilmesi için öncelikle harekete geçilecek 12 kritik alan belirlemiştir. Bu kritik alanlardan biri ise "Kadın ve Sağlık"tır.

1994 Kahire Dünya Nüfus Kalkınma Konferansında alınan kararlar ve Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planında yer alan öneriler doğrultusunda, "Geleneksel Anne Sağlığı" yaklaşımı, kadını tüm yaşamı boyunca ele alan daha kapsamlı "Kadın Sağlığı" yaklaşımına dönüştürülmüştür. Bu anlayışla, Sağlık Bakanlığı koordinatörlüğünde Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün de yer aldığı kamu kurum kuruluşları, gönüllü kuruluşları, özel sektör ve sendikaların katılımı ile 1998 yılında tamamlanan bir çalışma sonucunda "Kadın Sağlığı ve Aile Planlaması Ulusal Eylem Planı" hazırlanmıştır. Ancak eylem planı henüz uygulamaya girmemiştir.

Bakanlığım tarafından, kadınların sağlıklı gebelik, sağlıklı doğum ve sağlıklı çocuk sahibi olmasını destekleyecek "Devlet Memurları Kanunu ve İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" hazırlanmış olup, Tasarı halen TBMM Genel Kurulu'nun gündemindedir. Tasarı ile doğum sonrası ücretsiz iznin ebeveyn izni olarak anne ve baba arasında paylaşılması öngörülmektedir.

Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığının artırmak amacıyla yürütülen eğitim programları da dahil tüm faaliyetler ile bilinç yükseltilmesine yönelik yapılan çalışmalar sonucunda anne ve çocuk ölümlerinin azaltılmasına katkı sağlanmaktadır.

Kadın sağlığı açısından, özellikle üreme sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi önemlidir. Ülkemizde faal olan her sağlık ocağında ve Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması merkezlerinde aile planlaması ve üreme sağlığı konusunda danışmanlık hizmetleri ücretsiz olarak verilmektedir.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003 Sonuçlarına göre toplam doğurganlık hızı düşme, gebeliği önleyici yöntem kullanım oranı artma eğilimindedir. 1978 yılında kadın başına toplam doğurganlık hızı 4,3 iken 2003 yılında 2,2'ye düşmüştür. Gebelik ve doğum ile bağlantılı hastalık ve ölüm risklerinin en yüksek olduğu 20 yaşın altında ve 35 yaşın üzerinde yapılan doğumlar, tüm doğumların yüzde 22'sini oluşturmaktadır.

Türkiye'de bebek ölüm hızı 1988-1993 arasında %58,8 iken 1998-2003 arasında %28,7'ye, yine 1988-1998 arasındaki çocuk ölüm hızı %10,5'ken 1998-2003 arasında %8,5'a düşmüştür.

Kadın sağlığı açısından önemli diğer göstergeler ise doğum öncesi bakım, doğum sırasında yardım ve doğumun yapıldığı yerdir. Son 5 yılda (1998-2003 yılları arasında);

- Her 10 anneden 7'sinin bir doktordan doğum öncesi bakım aldığı,
- Doğumların yüzde 46'sının bir doktor tarafından gerçekleştirildiği,
- Doğumların yüzde 78'inin bir sağlık kuruluşunda gerçekleştiği gözlenmektedir.
- Doğumların yüzde 5'i evde gerçekleşmiştir.
- Bu göstergeler de yaşanan yere ve eğitim düzeyine göre farklılıklar göstermektedir.
- Kırsal alandakilerin yüzde 53,2'si bir doktordan doğum öncesi bakım alırken, kentsel alanda bu oran yüzde 80,2'ye yükselmektedir.

Yine eğitimi olmayan ve ilkokul bitirmemiş kadınların yüzde 42,4'ü doğum öncesi bir doktordan bakım alırken, lise ve üzeri eğitim alanların ise yüzde 96,3'lük bir oranla doktordan bakım almışlardır.

Bir diğer önemli fark, eğitimi olmayan ve ilkokul bitirmemiş olanların yaklaşık yarısı (%49,1) doğumunu evde gerçekleştirirken, lise ve üzeri eğitim alanlarda bu oran sadece yüzde 2,5'tir. 1989 yılı için yüz binde 132 olan anne ölüm hızı, Dünya Sağlık Örgütünün verilerine göre 2004 yılı için yüz binde 70'tir.

Anne-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması programında ana strateji ilgili kurumların kapasitelerini yükseltmektir. Bu bağlamda, Sağlık Bakanlığı sivil toplum örgütleri ve üniversiteler kadar uluslararası örgütlerle de işbirliği yaparak üreme ve anne-çocuk sağlığını geliştirmek amacıyla, özellikle az gelişmiş bölgeler ve toplumun en yoksul kesimleri olmak üzere ülke genelinde birçok projenin yürütücülüğünü üstlenmiştir. Bunlar arasında;

- Güvenli annelik programı, anne ve çocuk ölüm oranlarını azaltmak amacıyla eğitim vermeyi amaçlamıştır.
- Uluslararası Üreme Sağlığı Eğitim Merkezi, UNFPA tarafından, Türkiye'den, Doğu Avrupa, Orta Asya ve Afrika ülkelerinden gelen katılımcılara üreme sağlığı konusunda eğitim programları sağlamak amacıyla yürütülmüştür,
- Üreme Sağlığı Programı, 1997-2000 yılları arasında, sağlık uzmanları, aile planlaması ve eşlere doğum kontrolü danışmanlığı ve modern teknoloji, cerrahi müdahale ile donanımlı Kadın Sağlık Merkezlerine anne-çocuk sağlığı bakımı sağlayacak yardımların güncelleştirilmesini kapsayan çok amaçlı bir program olarak uygulanmıştır.

- T.C. Hükümeti-UNFPA Üçüncü Ülke Programı (2001-2005) eğitim, bilinç yükseltme, kurumsal kapasiteyi oluşturma, bilginin ve verilerin üretilmesi yoluyla üreme sağlığını artırmayı amaçlamaktadır. Proje, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, DPT, DİE işbirliğini kapsamaktadır.
- Avrupa Birliği tarafından mali desteğin sağlandığı "Türkiye Üreme Sağlığı Programı" Ocak 2003 tarihinde uygulamaya geçirilmiştir. Program 4 yıl sürelidir. Programın temel amacı Ülkemizde üreme sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesi, ulaşılabilirliğinin artırılması, sivil toplum kuruluşlarının hizmet kapasitelerinin geliştirilmesine katkıda bulunarak toplumda üreme sağlığı konusunda bilincin geliştirilmesi ve hizmet kullanımının artırılmasının sağlanmasıdır.

Devlet İstatistik Enstitüsü toplumsal cinsiyet sağlık göstergelerini geliştirme ve cinsiyet ayrımlı veri üretilmesi sürecindedir. Ayrıca, kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri işbirliği veya tarafından, ana sağlık ve üreme sağlığını geliştirme, bununla ilgili konularda, özellikle üniversite öğrencileri için cinsel yolla bulaşan hastalıkları, üreme sağlığında kaydedilen gelişmeleri içeren ders programları konusunda, kamu bilincini yükseltme ve sağlık hizmetlerine genel erişimi artırmaya yönelik olarak birçok küçük pilot proje yürütülmektedir.

Anne-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması programında ana strateji ilgili kurumların kapasitelerini yükseltmektir. Bu bağlamda, T.C. Hükümeti-UNFPA Üçüncü Ülke Programı (2001-2005) eğitim, bilinç yükseltme, kurumsal kapasiteyi oluşturma, bilginin ve verilerin üretilmesi yoluyla üreme sağlığını artırmayı amaçlamıştır. Proje, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, DPT, DİE işbirliğini kapsamıştır.

Genel Müdürlüğümüzce 2001-2005 yılları arasında gerçekleştirilen Sağlık Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliği ile gerçekleştirilen 3. Ülke Üreme Sağlığı Programı çerçevesinde Üreme Sağlığı Hizmetlerinin Entegrasyonu için Ulusal Strateji Eylem Planının Güncelleştirilmesi Projesinin Yönlendirme Komitesi üyesi olup gerek anılan komite, gerekse alt komite çalışmalarına düzenli olarak katılmıştır.

Saygılarımla.

Nihat ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı